

1303
SIKERES KÍSÉRLET AZ ELEMI KÁR ELHÁRÍTÁSÁRA

Szélgépet szerkesztettek Hosszúhegyen

Tekintélyes kárt okoz évente a mezőgazdaságnak a sorozatos elemi csapás. A mezőgazdasági nagyüzemet, háztáji gazdaságot ért veszteség jelentős részét — a biztosítási szerződés alapján — megtéríti az Állami Biztosító. Négy éve 430 milliót, 1978-ban pedig 1,7 milliárd forintot fizetett fagykártérítés címén, amiből sajnos, számottevő összeg volt Bács-Kiskun kertészeti gazdaságainak a részesedése. Ezzel szemben senki sem téríti meg azt a kárt, amelyet a népgazdaságnak okoz a tavaszi fagy, az aszály, a jég- és homokverés. Pedig megcsappan ilyenkor a szőlő, a gyümölcs, a paprika, a paradicsom vagy a borsótermés, szerényebb a kertészeti termékek kínálata, magasabb a fogyasztói ára, és a szokásosnál jóval kevesebb jut belőlük exportra.

● A hosszúhegyi szélgép működését figyelik a szakemberek. (Szabó Ferenc felvétele)

Európa-szerte különböző módszerekkel igyekeznek védekezni az elemi károk ellen, megelőzni, vagy enyhíteni azok hatását. A dunántúli Tenkes-hegyen pár éve felállított, jégelhárító rakétarendszer tevékenységének haszna végérvényesen bebizonyosodott. A fenntartási költségének sokszorosát meghaladó értékű mezőgazdasági terméket mentesít évente a jégveréstől, hazánkban igen belterjesen művelt szőlő-, gyümölcsstermő táján. Ilyen berendezést szívesen látnánk Bács-Kiskun megyében is.

A meteorológiai szolgálat adatai szerint Magyarországon átlagosan 5—7 évenként tekintélyes kárt okoz a tavaszi fagy. Bács-Kiskun megye egyes körzeteiben, Nyárlőrincen, Lakiteleken pedig az olyan tavasz a ritka, amikor nem sújtja fagy a szőlőt, gyümölcsöszt. Kiskunhalas, Nemesnáudvar, Sükösd határa sem mentes ettől a veszélytől. Az idén a homokverés is számottevő volt. A hajósi határban és másutt a paradicsomot és a fűszerpaprikát sújtotta homokvihár.

A tavaszi fagy leküzdésére régóta alkalmazzák a kertészetek a hatásosnak vélt mesterséges ködképzést, füstölést, a permetező öntözést, de egyik eljárás sem hozta meg a várt eredményt. Sőt, Európa számos országában az utóbbi három évtized alatt vég-

zett kísérletek bebizonyították, hogy a füstölés később káros lehet a növényre. Egyes országok kertészei különböző fűtőberendezésekkel védekeznek a májusi hirtelen lehülés ellen. Ausztriában gázzal fűtött, infravörös hőszugárzót használnak a szőlő fagyvédelmére. Másutt mesterséges szélkeltő, légkeverő gépeket alkalmaznak. Ezzel a módszerrel a talajfelszín és a magasabb légréteg között a legkritikusabb napszakban, hozzávetőlegesen egyharmadával emelhető meg a hőmérséklet. Jól bevált eszköz erre a célra a helikopter is, amelynek üzemi költsége kifizetődhet a fagytól megvédett termés érték-különbözetéből.

Hazánkban úgyszintén húzamosabb ideje próbálkoznak a műszaki és kertészeti szakemberek, hogy valamilyen módszerrel a virágba borult szőlőket, gyümölcsösöket megoltalmazzák a fagytól. Bács-Kiskun megyében a Kiskunhalasi Állami Gazdaság vásárolt mesterséges szélkeltő berendezést, s állította fel csonthéjas gyümölcsültetvényének fagyvédelmére, emellett a Hosszúhegyi Állami Gazdaság szakemberei folytattak eredményes kísérleteket, és maguk szerkesztettek különböző berendezéseket. Ebben a munkában segítségükre volt az Országos Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet, a Kertészeti Egye-

tem Tangazdasága, az Országos Meteorológiai Szolgálat, valamint a Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutatóintézet. A hosszúhegyi gazdaságban készített szélgépeket a közelmúltban már alkalmazták a nagyüzem szakemberei a csonthéjas-ültetvényeken. Nagyrészt ennek az eljárásnak köszönhető, hogy a tavalyi 50 tonná helyett az idén mintegy ezer tonna kajszibarack-termésre számíthatnak a gazdaságban.

A műszaki és kertészeti szakemberek vizsgálata szerint a Hosszúhegyi Állami Gazdaságban gyártott szélgépek üzemeltetésének hektáronkénti költsége ötezer forint, a helikopteré 2400—2500 forint, a hőlégfúvó berendezésé 16—17 ezer forint. A legdrágább az az olajkályha, amelynek egy hektárra számított, négyórás üzemeltetése 20 ezer forintot tesz ki. Ebben az összegben azonban nemcsak a fűtőolaj ára, hanem az amortizáció is benne van.

Mindezekből kitűnik, hogy a fagyvédelem költsége nem csekély, de a többlettermés értékéből bőségesen megtérül. Célszerű ha Bács-Kiskun mezőgazdasági üzeimben a kiskunhalasi, a hosszúhegyi példa nyomán a kertészeti termékek fagyvédelmét a termelésteknológia szerves részének tekintik, s az üzemi terveket ennek megfelelően dolgozzák ki.